

Fra humanitær tandpleje til konkurrence

TANDLÆGEVAGTENS HISTORIE OG NUTIDENS VIRKELIGHED

Sygekasserne markerer et vendepunkt

De fattiges tandlægehjælp over tid

1. Fattige københavnere boede i slum i industrialiseringen fra 1850'erne. Tandlæger var kun for de få, der havde penge. Men der var også få tandlæger, og deres uddannelse var tilfældig. Dansk Tandlægeforening stiftet i 1873 og Danmarks Tandlægeskole oprettet i 1888.

2. Nutidens udvikling hen mod "sociale tandlægevagter". Mulig- og umuligheder som jeg ser dem med kikkerten rettet mod den indsats, som frivillige tandlæger gør hos "Bisserne" i København.

Stor del af befolkningen udenfor...

*Rasmus, la' vær' med at klappe med
tænderne, vi kan blive anholdt for
gadeuorden.*

Dengang og også nu...

Socialt engagement den bærende idé

I starten af sidste århundrede behandlede tandlæger mange dårligt stillede patienter, også selv om de ikke kunne betale.

I depressions-årene i 30'erne opstod idéen til en tandlægevagt, der skulle være gratis.

I februar 1935 nedsatte Københavns Tandlægeforening derfor et udvalg til at kigge på en Tandlægevagt efter norsk model.

TANDLÆGEVAGTENS OPRETTELSE.

Paa et ordinært Møde i Københavns Tandlægeforening den 4 - 2 - 1935, blev der nedsat et Udvalg, der skulde undersøge Mulighederne for Oprettelsen af en Tandlægevagt i København. Udvalget kom til at bestaa af: Langebæk, Braae, C.Dalkiær, Ove Lange og A.G.Lauritzen. Som Formand fungerede Langebæk. Først var der i Udvalget Forslag om at københavnske Tandlæger skiftevis skulde have Vagt paa deres egne Kliniker, men dette Forslag blev hurtigt forladt, særlig efter at Udvalget havde faaet at vide, at der i Oslo allerede bestod en Tandlægevagt. Det blev besluttet at faa nærmere Oplysninger om Vagten i Oslo og tilføje følgende Skrivelse.

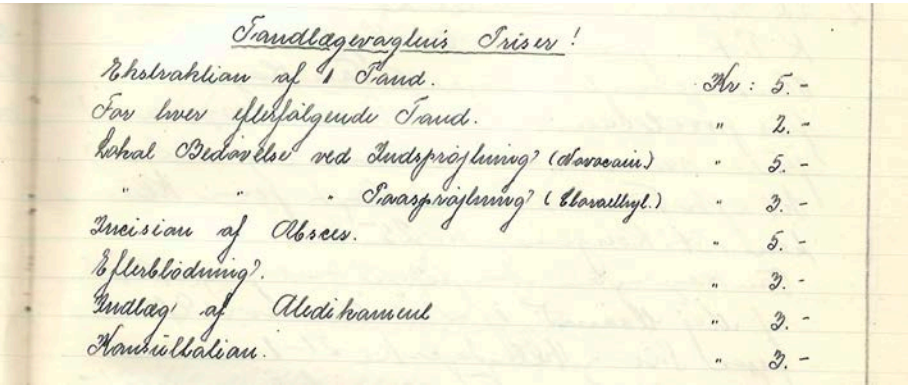
”Til gavn for den lidende menneskehed..”

9. juni 1936 fik københavnernes deres første officielle Tandlægevagt - markeret i avisen med denne tegning af Storm P.

Fem kroner for første tand og to derefter

Vagten startede i det små. KTF gav en gave på 1.000 kroner og et rentefrit lån på 3.000 kroner til den lejede klinik i St. Kongensgade. Efter høflig forespørgsel bevilgede dentaldepoterne gratis inventar og udstyr til vagten.

A handwritten ledger on aged paper titled "Tandlagersreglens Priser!". The ledger lists dental procedures and their corresponding prices in Danish kroner. The entries include: extraction of one tooth (5 kr), extraction of two teeth (2 kr), extraction of a tooth with anesthesia (5 kr), extraction of a tooth with nitrous oxide (3 kr), incision of an abscess (5 kr), and incision of a fistula (3 kr). There are also entries for "Udstag af Aludikamul" and "Kontrollation" both priced at 3 kr. The prices are listed in the right margin of the page.

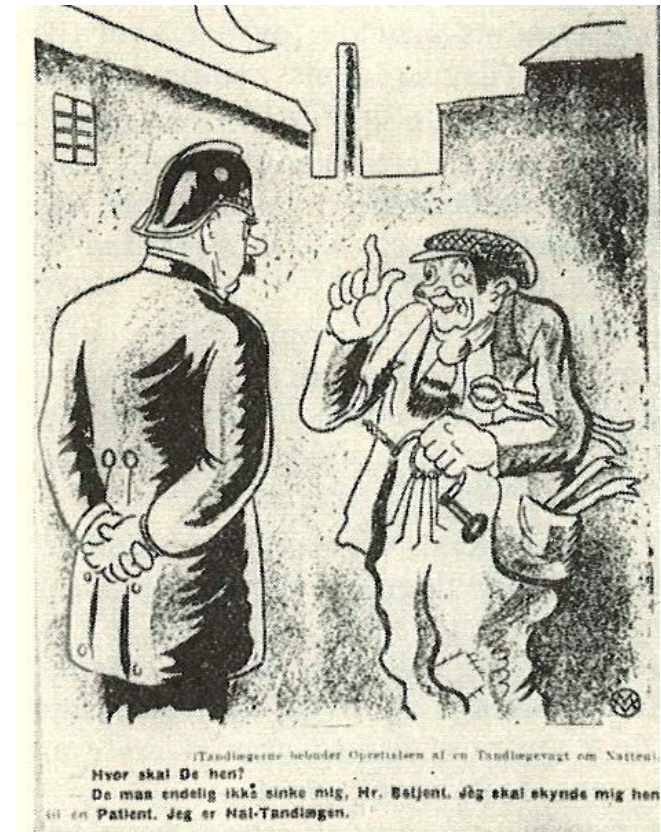
Tandlagersreglens Priser!	
Ekstraktion af 1 Tand.	Kr: 5.-
For toms efterfølgende Tand.	" 2.-
Ekst. Bedøvelse ved Indsprøjtning (Chloroform)	" 5.-
" " " Nitrooxygæning (Udvalgt)	" 3.-
Incision af Absces.	" 5.-
" " " Efterblødning?	" 3.-
Udstag af Aludikamul	" 3.-
Kontrollation.	" 3.-

Åbningstiderne dengang og nu

Tandlægevagten begyndte med at have åbent dagligt fra klokken 21 til 01 og om søndagen fra 9 til 13. Snart viste det sig dog, at de fleste kom ved 22-tiden, og åbningstiderne blev ændret. Som de er blevet mange gange siden.

I dag er der åbent på hverdage mellem 20 og 21.30. Lørdag, søn- og helligdage mellem 10 og 12 plus 20 til 21.30.

*Hvor skal De hen?
De må endelig ikke sinke mig, Hr. Betjent.
Jeg skal skynde mig hen til en Patient.
Jeg er Nat-Tandlægen.*

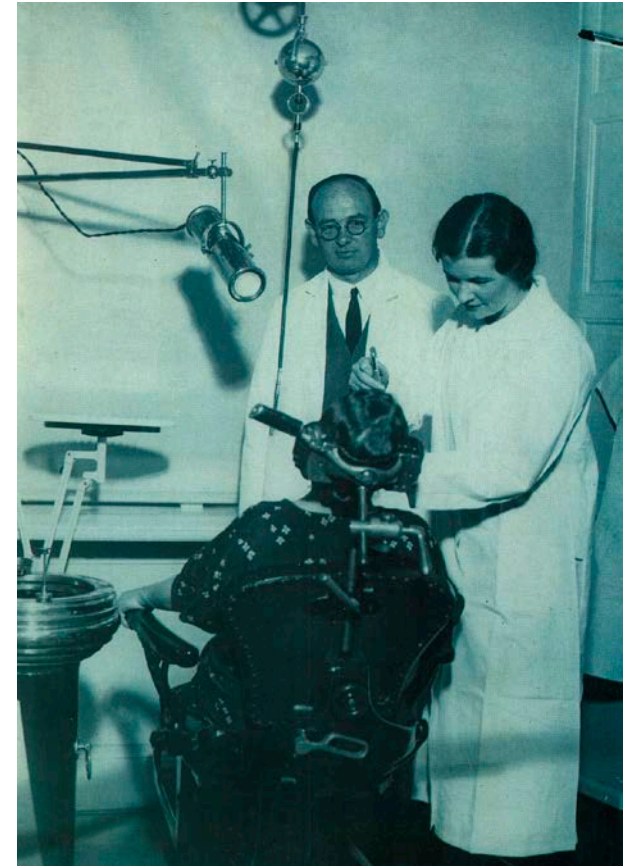

Økonomi/priser for tandbehandling

- 1930'erne: Ønske: En gratis tandlægevagt
 Baggrund: Depressionen og at mange tandlæger i forvejen behandlede dårligt stillede medborgere gratis.
 Idé: KTF tog opgaven.
- 1935: Patienterne måtte betale med sygekassepriser. Den oprindelige tanke om en gratis vagt kunne altså ikke føres ud i livet.

Vagtens virkelige fader - Langebæk

C.H. Langebæk var manden, der både lagde slid og sjæl i vagten. Fra planlægningen i 1935 til 1953 var han formand for det tilsynsråd, der tog sig af driften i Tandlægevagten - og hele tiden rapporterede tilbage til KTF's bestyrelse.

Patienterne altid sikret anonymitet

Tandlægerne stod i fællesskab bag vagten, og et helt grundlæggende princip var, at man ikke skulle kunne "hugge" patienter fra hinanden.

En tandlæge på Frederiksberg annoncerede på et tidspunkt i telefonbogen med "Almindelig tandlægevagt". I 1949 endte det i en retssag, da tandlægen trods flere henvendelser ikke ville ændre annoncen.

"Almindelig Tandlægevagt" meddelte ifølge Berlingske Aftenavis, at en tandpineplaget turist måtte vente til dagen efter, hvis indehaveren af det pensionat, hvor turisten boede, ikke selv kunne ordne sagen. Ellers måtte de jo ringe til en læge.

Tandlæger hjalp flotel-flygtninge

Flygtninge fra Bosnien-Hercegovina fik ordnet deres tænder gratis. Tandlægevagten åbnede i dagtimerne og blev behandlet, primært af de tandlæger der normalt arbejdede i vagten.

Den sociale identitet gået helt fløjten

KTF's nu snart 80-årige Tandlægevagt har i dag desværre ingen social identitet. Overenskomsten kræver nemlig vagtgebyrer, når du træder ind ad døren på Oslo Plads 14.

Til gengæld tilbyder en række privatklinikker nu deres egne udgaver af akutte "tandlægevagter". Stort set uden vagttillæg, som selvfølgelig er et godt argument, hvis du for eksempel studerer.

De sociale ”tandlægevagter”

Patienterne kan komme direkte fra gaden, men henvises oftest af institutioner, væresteder, herberger med mere. De to fastansatte klinikassistenter på de to klinikker er daglige managers og visitatorer.

Profil af patienterne

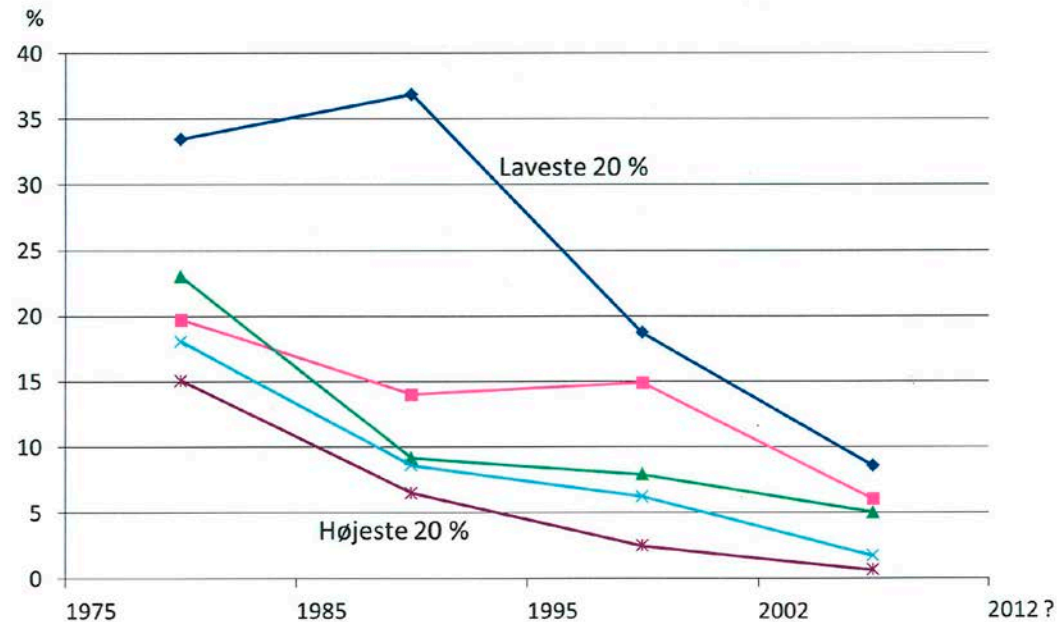
- Cirka 20 procent kvinder og 80 procent mænd
- Cirka 50 procent ingen adresse
- Cirka 40 procent bor på herberger
- Cirka 10 procent har en adresse
- Cirka 70 procent er misbrugere
- Bisserne på Mændenes Hjem i Istedgade har i gennemsnit 969 konsultationer pr. år

Niveauer af orale rehabiliteringer

	<u>Nød/lindre</u>	<u>Palliativ/forhale</u>	<u>Bevarende</u>	<u>Forbedrende</u>
Caries	analgetika	ex/prov./F-beh.	fyldn.	kr./bro/impl.
PA	analg./penicil.	do/incis./dep.	dep./instr.	do/pa-kir/impl
Smerte- beh.	analg./ penicil.	ekstirp./ ex./incis.	rodbeh./ rep.kir	rodresek./ 'remod.kir'
Protetik	% beh./sep.	rad.rel/prov.	prov.kr./prot.	kr./bro/impl.

Her er lidt tal at blive klogere af

ANDELEN AF ALLE VOKSNE I NORGE SOM VAR TANDLØSE EFTER INDKOMSTKVINTILER. Holst 2007

Data: SSB Helseundersøkelser, Levekårsundersøgelsen 2002

Verden set fra Oslo Plads 14

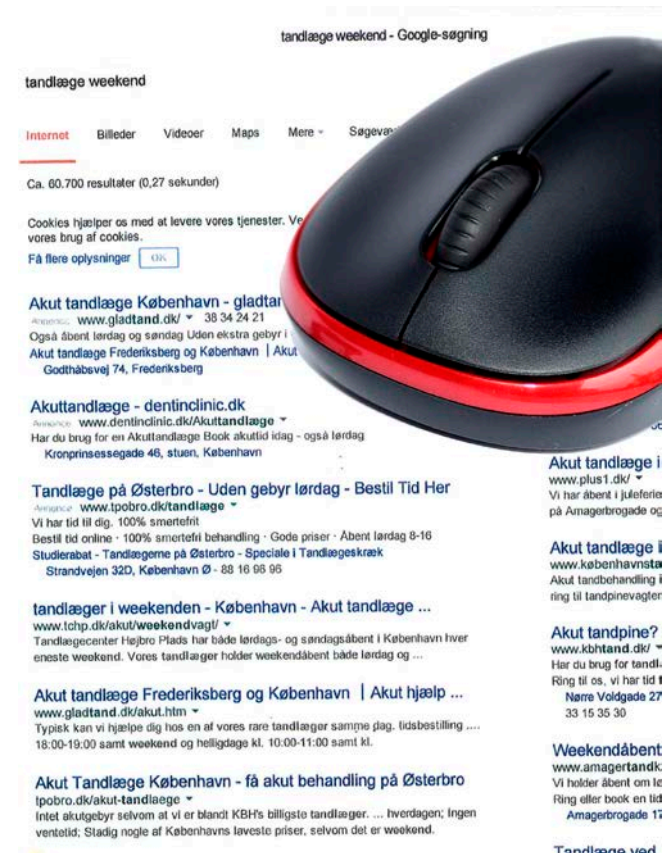

Klinikker med udvidede åbningstider

KTF har lavet en lille, absolut uvidenskabelig, undersøgelse. Den gik ud på at lave Google-søgninger på diverse ord omkring tandpine, akuthjælp og så videre.

Resultatet blev, at cirka 20 klinikker i større eller mindre grad har udvidet åbningstiderne.

Vi kan se, at der kommer færre i vores egen Tandlægevagt. Og hvad gør vi så ved det?

Ja, hvad gør vi nu...

